

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1929 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 9 i anledning av väckt motion om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 114, hava fröken *Hesselgren* och herr *Gottfrid Karlsson* hemställt,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville till sakkunniga för den lägre lantbruksundervisningens ordnande hänskjuta frågan om ordnandet även för kvinnor av sådana längre kurser för ladugårdsförmän och svinskötare, som redan finnas för män.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden över motionen från lantbruksstyrelsen och sakkunniga för utredning av spörsmålet om bättre ordnande av den lägre lantbruksundervisningen ävensom, efter att hava berett hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott tillfälle att yttra sig över motionen, från detsamma fått mottaga det yttrande, som jämte ovannämnda utlåtanden äro såsom bilagor fogade härvid.

På sätt framgår av det utav ovannämnda sakkunniga avgivna utlåtandet över motionen, anse de sakkunniga de åt dem lämnade direktiven innebära uppdrag att vid utredningsarbetet taga under överbäggande jämväl frågan om ändrade anordningar för utbildande av kvinnliga ladugårdsskötare, varvid de synpunkter, som kommit till uttryck i motionen, komme att av de sakkunniga vederbörligen beaktas samt bliva föremål för bedömande i de sakkunnigas blivande utlåtande.

Utskottet.

Vid sådant förhållande får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 april 1929.

På utskottets vägnar:

J. P. JOHANSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *J. P. Johansson*, *Sandegård*, *P. A. Larsson*, *Magnusson*, *Tamm*, *Jonsson* i *Lycksele*, *Kropp* och *Löfvander*.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 12 saml. 1 avd. 4 häft. (Nr 9.)

Till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom remiss har *Kungl. Lantbruksstyrelsen* anbefallts avgiva yttrande över den inom riksdagens första kammare väckta, till Eder remitterade motionen nr 114 om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare.

Till åtlydnad härav får *Lantbruksstyrelsen*, som i ärendet inhämtat bifogade yttrande från vederbörande statskonsulenter, anföra följande:

Hittills hava utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare anordnats endast inom Norrland och Dalarna. Orsaken härtill är, att kvinnor endast inom nämnda landsdelar mera allmänt praktiskt omhänderhava eller deltaga i skötsel och vård av nötkreatur och svin i något större omfattning. Inom landets mellersta och södra delar däremot har erfarenheten hittills visat, att kvinnor endast i undantagsfall, fränsett mjölkning, vilja ägna sig åt ladugårdsarbetet.

Motionärerna åberopa nu för sin mening om lämpligheten av en ordnad utbildning av kvinnliga djurskötare för hela landet dels förhållandena i Finland, dels ock de resultat, som vunnits vid enskilda, på Fogelstads gård i Södermanland hållna kurser för dylik utbildning.

Vad Finland beträffar, så torde det goda resultatet av användandet av kvinnlig arbetskraft vid djurvården enligt *Lantbruksstyrelsens* förmenande få tillskrivas det förhållandet, att djurskötseln därstädes — såsom fallet är i Norrland — av gammalt till betydande del ombesörjts av kvinnor. Det exempel, som anförts från Södermanland, finner *Lantbruksstyrelsen* knappast vara övertygande för spörsmålet, huruvida kvinnor inom Sveriges mellersta och södra delar mera allmänt kunna antagas vara villiga att åtaga sig skötseln av nötkreatur och svin i större omfattning. En utbildning av här ifrågasatt art måste nämligen, om den skall kunna medföra verkligt gagn, avse att skapa ladugårdsskötare, som liksom nu männen sköta allt i ladugården förekommande arbete. Samma krav på utbildning och arbete måste således ställas på kvinnorna som på männen.

Emellertid visar erfarenheten från Norrland och Finland, att kvinnor väl kunna fylla de arbetsuppgifter, som förevarande arbetsområde kräver. Under sådana förhållanden finner *Lantbruksstyrelsen* sig kunna tillstyrka en utredning i syfte att utröna, huruvida kvinnor inom södra och mellersta Sverige kunna antagas vara villiga att deltaga i djurvården i sådan omfattning, att särskilda statliga åtgärder för deras utbildning böra vidtagas.

Stockholm den 5 mars 1929.

ERIK INSULANDER.

Georg v. Zweigbergk.

Bil. till bil. 1.

Till Kungl. Lantbruksstyrelsen.

Genom remiss den 25 februari 1929 har *Kungl. Lantbruksstyrelsen* anmodat undertecknade avgiva gemensamt yttrande över till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott remitterade motionen nr 114 i första kammaren om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för

kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare, och få vi med anledning härav vördsamt anföra följande:

Tillgången på teoretiskt skolade och för yrket lämpliga kreaturs- och svinskötare måste för närvarande anses otillräckligt för landets behov. En av anledningarna härtill synes vara, att ifrågavarande yrken på grund av arbetets beskaffenhet och anseende i allmänhet äro mindre eftertraktade av härför lämpade personer. Vidare synes antalet elevplatser inom de i enlighet med Kungl. Maj:ts reglemente för med statsmedel understödda utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare ej motsvara behovet, varjämte utbildningstiden framför allt med hänsyn till ladugårdsförmän inom större kreatursbesättningar måste anses otillräcklig.

Föreliggande brist på sagda teoretiskt skolade yrkesutövare torde i vad avser mindre och medelstora ladugårdar och svinstallar möjligen kunna fyllas genom att elevplatserna vid för ändamålet anordnade kurser utökas samtidigt som kurserna i fråga även öppnas för kvinnor. En förutsättning härför synes oss dock vara, att utbildningen kvalitativt sett blir likvärdig för båda könen.

Med anledning av vad här ovan anförts få vi vördsamt tillstyrka bifall till att i sagda motion framförda synpunkter bli föremål för utredning.

Stockholm den 1 mars 1929.

Vördsammast

Helge Ryde.

T. Lindahl.

Bil. 2.

Till Riksdagens första kammares första tillfälliga utskott.

Med anledning av erhållen anmodan att yttra sig över en inom riksdagens första kammare väckt motion, nr 114, om utredning rörande anordnande av längre utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsförmän och svinskötare få de av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade *sakkunniga* för utredning av spörsmålet om bättre ordnande av den lägre lantbruksundervisningen anföra, att de sakkunniga anse de av departementschefen för utredningens verkställande meddelade direktiven innebära uppdrag åt de sakkunniga att vid utredningsarbetet taga under överbäggande jämväl frågan om ändrade anordningar för utbildande av kvinnliga ladugårdsskötare, varvid givetvis de synpunkter, som kommit till uttryck i nu förevarande motion, skola av de sakkunniga vederbörligen beaktas samt bliva föremål för bedömande i de sakkunnigas blivande utlåtande.

De remitterade handlingarna överlämnas härjämte.

Stockholm den 9 februari 1929.

Å de sakkunnigas vägnar:

AXEL MÖRNER.

Bil. 3.

Till riksdagens första kammares första tillfälliga utskott.

Hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott har genom Eder skrivelse den 5 februari 1929 blivit satt i tillfälle att inkomma med yttrande

över en inom riksdagens första kammare väckt motion nr 114, däri yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville till sakkunniga för den lägre lantbruksundervisningens ordnande hänskjuta frågan om ordnandet även för kvinnor av sådana längre kurser för ladugårdsförmän och svinskötare, som redan finnas för män.

Förvaltningsutskottet har tagit del av *ej mindre* den motion, som i ämnet väcktes vid 1928 års riksdag (nr 172), ävensom jordbruksutskottets utlåtande däröver (nr 2, p. 5) och riksdagens beslut, varigenom motionen icke föranledde någon riksdagens åtgärd, *än även* Kungl. Maj:ts framställning i årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln (sid. 41—46) rörande utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.

I nämnda statsverksproposition har statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet i fråga om en av Stockholms läns och stads hushållningssällskap i ämnet gjord, i nu förevarande motion nr 114 omförd skrivelse till Kungl. Maj:t av den 4 november 1927 ansett lämpligt, att densamma — med hänsyn till att spörsmålet om bättre ordnande överhuvud av den lägre lantbruksundervisningen vore föremål för undersökning av förberörda sakkunniga, därvid tillfälle uppkomme att skärskåda frågan i dess sammanhang med andra grenar av den lägre lantbruksundervisningen — överlämnades till de sakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörandet av deras uppdrag. — Förvaltningsutskottet har inhämtat att så jämväl ägt rum.

Vidare har förvaltningsutskottet inhämtat, att nämnda sakkunniga i skrivelse till Eder av den 9 februari 1929 meddelat, att de sakkunniga ansett, att de av chefen för jordbruksdepartementet för utredningens verkställande meddelade direktiven innebure uppdrag åt de sakkunniga att vid utredningsarbetet taga under övervägande jämväl frågan om ändrade anordningar för utbildande av kvinnliga ladugårdsskötare, varvid givetvis de synpunkter, som kommit till uttryck i nu förevarande motion, skulle av de sakkunniga vederbörligen beaktas samt bliva föremål för bedömande i de sakkunnigas blivande utlåtande.

Hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskott delar den av 1928 års jordbruksutskott uttalade uppfattningen i frågan.

Stockholm den 14 februari 1929.

På Hushållningssällskapens ombuds förvaltningsutskotts vägnar:

JOHAN BECK-FRIIS.

A. Lekander.